

TASTE OF

LIMMUD

הישן יתחדש והחדש יתקדש

...hajasjan jitchadesj wehechadasj jtkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbin van Israel

Igrot Haraya, Iggeret 164

Sjabbat 30 oktober / 22 chesjwan 5771
Sidra Chajé Sara, Beresjiet [Genesis] 23:1-25:18
Tanach blz. 41-48
Haftara: I Melachiem (Koningen) 1:1-31
Tanach blz. 667-669

Vertaling: Mieke van Praag

Voor het Engelse origineel zie

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5770/ChayeiSarah

CHAJÉ SARA

Sara overlijdt op de leeftijd van 127 jaar en Awraham gaat op weg om een stuk land te kopen waarop zij begraven kan worden.

Awraham stuurt een van zijn oudere dienaren op pad om een vrouw voor Jitschak te zoeken en hij vindt Rivka.

Awraham overlijdt op de leeftijd van 175 jaar en wordt naast Rivka begraven.

Chajé Sara – Daniel Goldfarb

Daniel Goldfarb is rabbijn en directeur van de [Conservative Yeshiva](#) in Jeroesjalajim.

Sidra Chajé Sara beschrijft, anders dan wij in de Toratekst gewend zijn, in detail aardse familiezaken, zoals: de dood en begrafenis van Sara, de wijze waarop Awraham een huwelijk regelt voor zijn zoon Jitschak; zijn eigen huwelijk met Ketura en vervolgens zijn dood en begrafenis. De sidra geeft een verdienstelijk beeld van de verademing na de gruwelijke gebeurtenissen van sidra Wajéra – de verdrijving en bijna dood van Jisjmaëel en de binding en bijna-dood van Jitschak.

Het is niet alleen de lezer die Wajéra ademloos achter zich laat. De openingsverzen van Chajé Sara vertellen ons dat Sara sterft op 127-jarige leeftijd in Chevron en dat "Awraham kwam om over haar te rouwen..." Eenvoudig genoeg nietwaar? Maar misschien toch niet. De Midrasj, geciteerd door Rasji (11e eeuwse commentator) zegt dat de schok van het Akeda verhaal (de binding van Jitschak) te veel was voor Sara en dat bij het horen daarvan "haar ziel uit haar lichaam vlood".

De tekst laat ook de impact van deze gebeurtenis op de relatie tussen Awraham en Jitschak doorschemeren. In de Tora staat twee keer dat toen zij de berg beklommen, Awraham en Jitschak "samen gingen" (22:6, 8), een zinsnede die een gezamenlijk doel en waarden aangeeft.

Maar als het Akeda-drama ten einde is gekomen, verschijnt Awraham zonder Jitschak in Beëer Sjeva. Veelbetekenend is dat het nu de bedienden zijn met wie Awraham "tezamen"

gaat: Jitschak wordt niet meer samen met zijn vader genoemd (noch samen met zijn halfbroer Jisjmaëel) tot de dood van Awraham (25:9) wanneer "Jitschak en Jisjmaëel, zijn zoons, hem begraven in de grot" die Awraham voor Sara had gekocht aan het begin van de sidra.

We zien dus dat het besluit van Awraham (24:1-4)-dat direct op de begrafenis van Sara volgt- om zijn trouwe dienaar naar Charan, zijn geboorteland, te sturen om een vrouw voor Jitschak te zoeken niet in een vacuüm werd genomen. De familie was erg geschrokken door de Akeda; er waren twijfels gerezen over de goddelijke belofte. De formulering in 23:2 dat "Awraham kwam om haar te rouwen en bewenen..." is geen prozaïsch detail, maar geeft aan dat Awraham kwam, vastberaden om zowel voor Sarah een begrafenis te geven die de familie weer zou verenigen als om voor Jitschak een vrouw te vinden die hem zijn geloof en godsvertrouwen zou kunnen teruggeven.

Aan het einde van hoofdstuk 24 komt de dienaar van Awraham terug vergezeld van Rivka; "opdracht volbracht". En wie komen zij als eerste tegen? Jitschak "die op de weg vanuit Beëer-lachai-roï" komt 24:62). Beëer-lachai-roï is de naam van de bron waar, jaren daarvoor, de Eeuwige aan Hagar was verschenen, nadat de onvruchtbare Sara haar op de vlucht had gejaagd omdat zij (Hagar) haar respect voor Sara had verloren nadat zij zwanger was geworden van Awraham (16:5-6, 14). Deze overeenkomst van de naam van de bron is de verklaring waarom de Midrasj zegt dat Ketura, de nieuwe vrouw van Awraham, in werkelijkheid Hagar was, de moeder was van Jisjmaëel. Verder suggereert de Midrasj eveneens dat "het komen" van Jitschak hier dezelfde vastberadenheid aanduidt als die van Awrahams "komen" aan het begin van onze sidra. Jitschak was naar de bron gegaan met het doel om "Hagar terug te brengen naar Awraham, zijn vader, zodat hij haar als echtgenote kon nemen." (Rasji over v. 62)

Verbazingwekkend is tevens dat volgens Rasji de twee voorvallen tegelijkertijd plaats vonden. Op het hoofdtoneel stuurde Awraham zijn vertrouwde dienaar naar Charan om een vrouw te vinden voor Jitschak, die zijn overleden moeder waardig zou zijn. En op de achtergrond, nauwelijks zichtbaar, gaat Jitschak op stap om Hagar over te halen om na al die jaren terug te keren naar Awraham, om de leegte te vullen na de dood van de vrouw van Awraham, dezelfde Sara. Wij kunnen ons voorstellen dat de taak van Jitschak niet makkelijker was dan die van Awraham en zijn dienaar, ofschoon de Tora geen details vermeldt. Ironisch genoeg, waren vader en zoon beiden waarschijnlijk uit elkaar gescheurd door de Akeda, en neemt elk van hen het initiatief om de ander te troosten voor het verlies van Sara, de matriach van ons allemaal.

Een andere invalshoek – Lucinda Glasser

In de sidra staat: "en dit waren de jaren van Sara: honderd jaren en twintig jaren en zeven jaren, de jaren van Sara's leven" (23:1). Er is een midrasj die zegt dat, vanwege het feit dat Sara haar leven lang volop en volledig zonder zonde leefde, haar afstammeling, koningin Esther, het verdiende om over 127 provincies te regeren en zodanig het hele Joodse volk wist te redden. Wij leven nu in een wereld waarin wij onze tijd niet altijd waarderen. Wij horen vaak mensen zeggen: "Ik heb vandaag heel veel tijd verprutst", "ik zoek noch wat om de tijd mee te verdrijven" en dergelijke. Onze tijd in deze wereld is kostbaar en eindig; de midrasj herinnert ons er aan er het beste van te maken.